

Utvalg:	Forskningsutvalget	
FU-sak:	9/20	
Møtedato:	24.03.20	

Handlingsplan for samarbeid med Kina - oppfølging

Innledning

Forskningsutvalget blir i denne saken orientert om oppfølging av Handlingsplan for Kina, om status for samarbeidet og hvilke endringer og justeringer som kan være nyttig i den videre oppfølgingen av handlingsplanen.

I møte 23. januar 2017 ble universitetsstyret forelagt en sak om Universitetets satsing på Kina (sak 9/2017). Saken inneholdt blant annet en kartlegging av UiBs faglige aktiviteter knyttet til Kina og konkrete forslag til tiltak for en fremtidig Kinastrategi. Planen ble behandlet og vedtatt i universitetsstyret i sak 27/18, i møte 12. april 2018. I styrets behandling ble det bla. langt vekt på at all faglig aktivitet ved UiB har sitt utspring i fagmiljøene, inkludert nåværende og fremtidig aktivitet knyttet til samarbeid med institusjoner i Kina.

Siden planen ble vedtatt har det vært god aktivitet knyttet til UiBs satsing på samarbeid med FoU-institusjoner i Kina. Fagmiljøer ved UiB har deltatt på ulike faglige reiser til Kina, og flere delegasjoner fra kinesiske institusjoner har besøkt UiB. Ved inngangen til 2020 står UiB halvveis i handlingsplanens virkeperiode, og det er ønskelig at universitetsstyret får en oppdatering på det arbeidet som har blitt iverksatt og gjennomført ved institusjonen. I brev av 7.12, 2019, ble det bedt om en kort tilbakemelding fra faglige- og administrative enheter som er, direkte eller indirekte, involvert i arbeidet med oppfyllelsen av mål og delmål i handlingsplanen. Dette gjaldt særlige følgende forhold:

- status for enhetens aktiviteter knyttet til samarbeid med Kina
- nye initiativ vedr. samarbeid med Kina siden 2018
- utvidelse av eksisterende (pre- 2018) samarbeid og/eller store initiativ
- egne planer for satsinger i den resterende perioden av handlingsplanen (2020-2022)
- summarisk vurdering av planens virkeområde og effekt.

Status for samarbeidet med Kina

Universitetsstyret blir i denne saken orientert om oppfølging av Handlingsplan for Kina, om status for samarbeidet og forslag til endringer og justeringer som kan være nyttig i det videre arbeidet med handlingsplanen

Handlingsplanen skal bidra til økt kinakunnskap og kinasamarbeid i fagmiljøene gjennom å legge forholdene godt til rette for at etablert samarbeid kan videreutvikles og utvides, stimulere til ny aktivitet og økt samarbeid.

Økt samarbeid med institusjoner i Kina skal bidra til å styrke UiB på forskning, undervisning, innovasjon og formidling av høy kvalitet og målet er at UiB skal være 1) ledende i Norge på forskningssamarbeid med Kina, 2) ha et ledende utdannings- og utvekslingstilbud med Kina, 3) være en ettertraktet kompetanseinstitusjon på Kina og 4) bidra til kunnskapsbasert samfunnsutvikling, god formidling og dialog om Kina.

UiB har utviklet stor bredde i partnerskap med kinesiske institusjoner i perioden siden handlingsplanen ble vedtatt, og samarbeidet omfatter publiseringsaktivitet, der enkelte fakultet (HF, PSYK) har en økning i antall sampublikasjoner, en markert økning av nye samarbeidsavtaler om forskning med viktige toppuniversiteter i Kina og flere nye utvekslingsavtaler for studenter. For å sikre en god og tettere faglig forankring i det videre arbeidet vil Kinasamarbeidet være jevnlig tema i både Utdanningsutvalget og i Forskningsutvalget. I arbeidet med å gi en status til styret om samarbeid med FoU-institusjoner i Kina har samtlige fakulteter bidratt og sendt skriftlige innspill om forventninger og behov i det videre arbeidet med handlingsplanen for Kina. Disse innspillene er innarbeidet i saksfremstillingen. Fakultetene har ulikt engasjement og aktiviteter knyttet til Kina og flere fakultet har pekt på behovet for flere dedikerte ressurser, bedre koordinering og langsiktig forutsigbarhet i UiB sin satsing på Kina.

Forskning

Fakultetene har god faglig bredde i samarbeidet med Kina og de ser aktivitet i form av bl.a. eksterntfinansierte prosjekt, sampublikasjoner, gjesteopphold, og nye samarbeidsinitiativ/MoUer. Det blir imidlertid påpekt at det tar lang tid å bygge opp samarbeid om forskning.

UiB har lyktes med å stimulere til eksterntfinansiering av forskningsprosjekter med kinesiske partnere ved å avsette egne såkornsmidler, slik det er nedfelt i planen. Høsten 2019 ble det tildelt nærmere NOK 600 000,- til nye prosjekter. I løpet av våren/sommeren 2020 blir det opprettet professor II-stillinger som skal styrke samarbeid med kinesiske institusjoner.

UiB har lyktes særlig godt med å etablere samarbeid innenfor marine fag, som er et av UiBs hovedsatsingsområder.

Sars Fang

Sars-Fang Senteret er et nytt institutt ved Ocean University of China, i Qingdao. Senteret er et resultat av en samarbeidsavtale med UiB, der UiB vil bidra både vitenskapelig og finansielt i

etableringsfasen til senteret. Senteret driver ledende forskning innen evolusjon- og utviklingsbiologi og vil fokusere på prosessene i det marine livet og ved hjelp av avansert molekylær- og cellebiologi, på linje med Sars-senteret i Bergen.

Marine universitetskonsortium

UiB har ledet etableringen av et Norsk Marin Universitetskonsortium og sekretariatet er lagt til UiB. UiB har inngått et Memorandum of Understanding med Ocean University of China om å gå sammen om å etablere et lignende konsortium i Kina med sikte på styrking av samarbeid om utveksling på en rekke sentrale marine forskningsfelt.

Tre-polsamarbeidet

Tre pol samarbeidet som er under utvikling, har blant sine mål å etablere et forskningssenter i Bergen med en avdeling ved the Institute of Tibetan Plateau Research i Beijing ved Det kinesiske vitenskapsakademi. Sentralt i samarbeidet er institutt for geofysikk ved Det matematisk naturvitenskapelige fakultet, Forskningsinteressene er knyttet til klimaendringer, økosystemets respons og samfunnsmessige endringer i klodens tre pol-regioner, Nordpolen, Sørpolen og Tibet-plataet, for å utvikle en forståelse av regional og globale endring som og legge grunnlaget for bærekraft og utvikling. Samarbeider har et potensial for å involvere flere partnere både på norsk og kinesiske side. En felles workshop ble avholdt i Bergen i oktober 2019.

Administrativ kompetanse

Det er etablert en forskningsadministrativ ressurs med kompetanse på Kina, som fikk styrket sin ekspertise gjennom et utvekslingsopphold ved Fudan-universitetet høsten 2020, Det er iverksatt rutiner for intern kunnskapsdeling om forskningssamarbeid med Kina.

Utdanning

Alle fakultet ved UiB, unntatt KMD, har ordinær studentutveksling med Kina. Siden 2017 har UiB hatt en økning i antall utreisende studenter som søker seg på utveksling til Kina.

Det er tatt initiativ til etablering av utdannings- og forskningssamarbeid med flere universiteter med fagprofiler som passer UiB, som kommer høyt på internasjonale rangeringer, og har emnetilbud på engelsk og derfor vurderes til å ha betydelig potensial som utvekslingsdestinasjon. UiB har hatt et vellykket og langsiktig samarbeid med Fudan University, en populær destinasjon blant utreisende studenter. I de senere årene har UiB opplevd at antall søkere per år overstiger antall tilgjengelige friplasser, har derfor satt i gang et arbeid med å øke antall tilgjengelige plasser på Fudan, og i Shanghai generelt, for UiB studenter.

SA forvalter de sentrale bilaterale avtalene om studentutveksling, og koordinerer opptak av UiB-studenter til sommerskolene arrangert av Nordisk senter ved Fudan University. UiB har 2015 -2021 ansvar for sekretariatet for senteret. Et studieadministrativt Kina-nettverk med representanter fra alle fakulteter og sentraladministrasjonen ble opprettet i 2019.

Kompetanseutvalgets arbeid

Som støtte til institusjonens arbeid med å realisere målene i handlingsplanen for Kina har UiB opprettet et Kompetanseutvalg av forskere som har forskningserfaring på samfunn, rettsforhold, økonomi, kultur og natur i Kina. Dette er blitt et svært viktig utvalg for UiB og utvalget har et helhetlig blikk for både muligheter og utfordringer i den akademiske samhandlingen med Kina. «Akademisk samarbeid med Kina har vært diskutert både i universitetsmedier og i nasjonale, toneangivende aviser. Det har vært reist spørsmål om hvorvidt norske universitet bør samhandle med kinesiske FOU institusjoner og i så fall under hvilke forutsetninger. Flere har pekt på en uheldig utvikling i Kina hvor universiteter blir underlagt stadig strengere kontroll, og mangler akademisk frihet. Kompetanseutvalget for Kinasamarbeid ved UiB har fulgt utviklingen av akademiske forhold i Kina tett, og råd gir både fagmiljø og ledelsen. Akademisk frihet for forskere er en forutsetning for samarbeid, også i Kina. Kompetanseutvalget bidrar med å styrke kunnskapen om viktige forhold som må ivaretas når man inngår samarbeid med forskningsmiljø i Kina, f.eks. knyttet til deling av data og rettighetsspørsmål, men også generelle kultur og samfunnsforståelse. Kompetanseutvalget har utarbeidet et refleksjonsdokument om samarbeid med kinesiske institusjoner. Dokumentet er vedlagt saken

UiB har ved flere anledninger etterlyst nasjonale retningslinjer for akademisk samarbeid med Kina og er derfor svært positiv til at Kunnskapsdepartementet nylig annonserte at alle institusjoner som er aktivt involvert i utdannings- eller forskningssamarbeid med Kina vil bli invitert til å delta i et "Rundebord for akademisk samarbeid med Kina". Et slikt initiativ vil skape en nasjonal arena for drøfting og erfaringsutveksling, og være nyttig for videre oppfølging av handlingsplanen ved UiB og styrking av norsk-kinesisk samarbeid innen høyere utdanning og forskning

UiB som kompetanseinstitusjon på Kina

UiB har startet arbeidet med å bli «en ettertraktet kompetanseinstitusjon på Kina». Når det gjelder kompetanse på samfunn og kulturforhold i Kina, er dette arbeidet igangsatt gjennom tildeling av, bl.a. en post doc stilling til Det humanistiske fakultet.

Målet omfatter også samarbeid med Bergen Næringsråd. Det juridiske fakultet har et samarbeid med Renmin University School of Law i felt som Chinese business Law og Chinese Commercial Law. Disse emnene kan være aktuelle for advokater og advokatfirma der studenter kan kombinere studier og praksis hos advokatkontor og bedrifter i Beijing og Shanghai. Dette spesialemnet som kan legges opp som et etter- og videreutdanningskurs for næringslivet i Bergen, der Bergen næringsråd, Bergen kommune, NHH og andre interessenter kan være med å gi innspill til innholdet i kurset. Det er behov for fortsatt å videreutvikle og forsterke innsatsen på denne del av handlingsplanen.

Utfordringer fremover

Spørsmålet er stilt hvor realistisk det i fremtiden vil være med mange reiser og høy aktivitet i Kina samarbeidet og om hvordan UiB kan opprettholde og utvikle et samarbeid samtidig med at det innføres reiserestriksjoner begrunnet med behovet for å nå globale klimamål. Restriksjoner på reise runder den pågående korona-krisen viser oss også noen utfordringer knyttet til internasjonalisering generelt som vi bør ta høyde for i fremtiden. Innenfor rammene av Handlingsplanens kan det være aktuelt å ta initiativ til å bygge en pilot for å utvikle nye digitale internasjonaliseringsformer med et lavere behov for reising og utvekslingsopphold, men som samtidig sikrer læringsutbytte for studentene og styrke et tettere samarbeid mellom forskere. Alternative utvekslings- og internasjonaliseringsformer i samarbeid med utvalgte kinesiske institusjoner bør utredes som et supplement til de regulære samarbeidsformer. Flere institutter kan være aktuelle for en slik pilot, bla. Institutt for fremmedspråk og Institutt for sammenliknende politikk.

Erfaringer som hittil er gjort i samarbeidet med kinesiske institusjoner understreker behovet for sterkere kompetent (språk, kultur, samfunn, erfaring fra samarbeid med kinesiske institusjoner) administrativ koordinering og støtte. Det er videre et behov for styrke støttefunksjonene knyttet til økt volum og kompleksitet i avtaleverk og rammeverk for samarbeidet, slik at UiB unngår kostbare opphold og forsinkelser i samarbeid og utveksling. UiB bør kartlegge administrative ressurser med sikte på hvilke funksjoner som krever styrking.

Basert på innspill fra fakultet og fagmiljøene på UiB om videre oppfølging av handlingsplanen og styrket samarbeid med Kina legges det frem følgende forslag til nye tiltak:

- Tydeligere retningslinjer for rekruttering av kinesiske studenter og det foreslås at Studieavdelingen legger frem til et konkret forslag til UU i løpet av 2020.
- UiB utvikler egne rekrutteringskampanjer særlig rettet mot kinesiske studenter. Dette kan gjøres i samarbeid med Diku, for eksempel under en «Study in Norway»-fane.
- Nye studentutvekslingsavtaler på fakultets- eller instituttnivå inngås etter nøyte vurdering av kvaliteten og omfanget av lærestedets engelskspråklige tilbud.
- Gjennomføre et pilotprosjekt med sikte på å utvikle digitale internasjonaliseringsformer
- Oppbygging av økt administrativ kompetanse og kapasitet, bl.a. for, kontrakter og kompliserte rammeverk, rettighets spørsmål og forskningsdata.

Kommentarer

Handlingsplanen for UiB og Kina er den eneste av sitt slag blant norske universiteter. Handlingsplanen støtter godt opp om det målrettede arbeidet som drives frem i forskning og utdanning ved UiB. På utdanningssiden er det gjort raske og betydelige framskritt, med et stadig økende antall utreisende studenter som søker seg på utveksling til Kina. I tillegg er flere nye avtaler med kinesiske universiteter inngått, eller under inngåelse. På forskningssiden får

samarbeid med kinesiske universiteter og institutter stadig større plass, og det er bygget opp et faglig samarbeid over tid som har lagt grunnlaget for ytterligere utvikling. Det er identifisert et behov for større muligheter for å søke eksterne midler til samarbeidsprosjekt med kinesiske institusjoner og forskere. Det er behov for at UiB styrker sin faglige realkompetanse på Kina.

Kompetanseutvalgets dokument er ment som en bevisstgjøring og refleksjon rundt UiBs samarbeid med kinesiske institusjoner. Dokumentet kan være med å bidra til et informert og forutsigbart samarbeid mellom UiB og kinesiske kollegaer og institusjoner. Handlingsplanen og Kompetanseutvalget refleksjonsdokument gir UiB et godt utgangspunkt for aktiv deltagelse i «Rundebord for akademisk samarbeid med Kina», som nylig er lansert av Regjeringen.

Generelt sett har handlingsplanen støttet opp om økt virksomhet og nye initiativ i fagmiljøene. Handlingsplanens plan og delmål ligger fast, men kan suppleres med nye tiltak og aktiviteter. Universitetsdirektøren har merket seg de innspill som er knyttet til behovet for kartlegging av ressurser ved UiB, samt en eventuell oppbygging av faglige og andre ressurser i samarbeidet med Kina. Samarbeidsvolumet har økt, og vil øke fortsatt, og det vil være nødvendig for UiB å ha kompetanse og kapasitet til å rådgi egne forskere.

Saken legges med dette for utvalget med følgende

Forslag til vedtak:

Forskningsutvalget diskuterte saken og ga sine innspill.

23.03.2020/Benedicte Løseth/ Bjørn Einar Aas

Vedlegg:

***Samarbeid med kinesiske institusjoner –
Kontekst og refleksjoner (Kompetanseutvalgets dokument)***